

BAE ve İran'ın Yemen'deki Jeopolitik Çıkarları: Vekalet Savaşları Üzerinden Güç Dengesi Arayışları ve Sokotra Adası Sorunu

Engin KOÇ¹, Taha Yahya Hussein AL AQARI²

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Bursa Teknik Üniversitesi, engin.koc@btu.edu.tr, ORCID:0000-0003-3682-8718

² Yüksek Lisans, Bursa Teknik Üniversitesi, taha777916207@gmail.com, ORCID: 0009-0005-4895-5353

Öz: Jeopolitik konumu nedeniyle, uzun yıllardır bölgesel ve küresel güç odaklarının ilgi odağı olan Yemen, bu aktörlerin Yemen üzerindeki çıkar çatışmalarından dolayı başarısız, güçsüz ve bölünmüş bir devlete dönüşmüştür. Yemen üzerinden bölgede nüfuzunu arttırmak isteyen dış güçler, yerel ve siyasi grupları vekil aktör olarak kullanarak ülke içinde kaos çıkarmada etkili olmuşlardır. Ortaya çıkan kaosta İran, Suudi Arabistan ve BAE gibi devletler yerel aktörleri kullanarak dolaylı ve doğrudan müdahalelerle Yemen'e ait toprakları ve stratejik adaları işgal etmişlerdir. Yemen'de devam eden işgal ve savaş, halk ve devlet için varoluşsal bir tehlike arz etmektedir. İran, Kuzey Yemen'de faaliyet gösteren Husileri desteklerken, BAE'nin desteklediği Güney Geçiş Konseyi ise güneyde bağımsız bir yapı kurmaya çalışmaktadır. İran ve BAE için Yemen'deki savaşın devamı, kendi çıkarlarını garanti altına almak ve etki alanlarını arttırmak için önemli bir fırsattır. İran'ın ABD ve Suudi Arabistan'a karşı yorucu olan bu savaşı uzatma çabaları, BAE'nin Yemen'in güneyindeki limanları ve Sokotra gibi adaları kontrol etme arzusu ve Afrika Boynuzu'na yaptığı yatırımlar, her iki devletin bölgedeki askeri ve ekonomik gücünü artırma isteklerini göstermektedir. Sonuç olarak, Yemen'in mevcut durumu, yalnızca bölgesel güçlerin çıkar çatışmalarının bir yansıması olmakla kalmayıp, aynı zamanda küresel güçlerin de etki alanlarını genişletme çabalarının bir sahası olmuştur.

Anahtar Kelimeler: BAE, İran, Yemen, Sokotra Adası, Bölgesel Siyasi Çatışmalar

Jel Kodları: F590, F510, F53

UAE and Iran's Geopolitical Interests in Yemen: Seeking a Power Balance through The Proxy Wars and the Socotra Island Issue

Atıf: Koç, E., & Al Aqari, T. Y. H. (2025). BAE ve İran'ın Yemen'deki jeopolitik çıkarları: Vekalet savaşları üzerinden güç dengesi arayışları ve Sokotra Adası sorunu. *Fiscaeconomia*, 9(3), 1619-1634. <https://doi.org/10.25295/fsecon.1594012>

Geliş Tarihi: 30.11.2024
Kabul Tarihi: 13.05.2025

Telif Hakkı: © 2025. (CC BY)
(<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Abstract: Yemen, which has been the centre of attention of regional and global power centres for many years due to its geopolitical location, has turned into a failed, weak and divided state due to the conflicts of interest of these actors over Yemen. Foreign powers, which seek to increase their influence in the region through Yemen, have been effective in creating chaos in the country by using local and political groups as proxy actors. In the chaos that emerged, countries such as Iran, Saudi Arabia, and the UAE have occupied Yemen's territories and strategic islands through indirect and direct interventions using local actors. The ongoing occupation and war in Yemen pose an existential threat to the people and the state. While Iran supports the Houthis operating in North Yemen, the UAE-backed Southern Transitional Council is trying to establish an independent structure in the south. For Iran and the UAE, the continuation of the war in Yemen is an important opportunity to guarantee their interests and increase their sphere of influence. Iran's efforts to prolong this exhausting war against the US and Saudi Arabia, the UAE's desire to control the ports in the south of Yemen and islands such as Socotra, and its investments in the Horn of Africa show the desire of both countries to increase their military and economic power in the region. In conclusion, the current situation in Yemen is not only a reflection of the conflicts of interest of regional powers but also a field for global powers' efforts to expand their spheres of influence.

Keywords: United Arab Emirates, Iran, Yemen, Socotra Island, Regional Political Conflicts

Jel Codes: F590, F510, F53

1. Giriş

Yemen sahip olduğu önemli jeopolitik konumu ile geçmişte dünya politikasında önemli bir yere sahip olduğu gibi bugün de bu önemini korumaya devam etmektedir. Arap Baharı döneminde Yemen’de başlayan protestoların kısa zamanda bir iç savaşa dönüşmesi Yemen’in uluslararası politikadaki önemini tekrardan arttırmıştır. 2023 Gazze Savaşında da Yemen’in uluslararası lojistik ve ticaret yolları konusunda ne kadar önemli konumda olduğu ispatlanmıştır. Dolayısıyla, İran ve BAE gibi aktörlerin Yemen üzerindeki etkisini ve mücadelesini araştırmak bölgedeki gelişmeleri daha iyi anlamak açısından önem arz etmektedir. Bu nedenle, Yemen’deki iç ve dış aktörlerin çıkarlarını ve hedeflerini ve bölge siyasetinin hangi yönde gideceğini anlamak gereklidir. Büyük güçler arasındaki rekabetlere ve birbirine karşı siyasi, mezhepsel ve jeopolitik savaşlara sahne olan Yemen üzerine yapılan bu araştırma, bölgedeki istikrarsızlığın kökenlerini ve tarafların motivasyonlarını anlamaya da yardımcı olacaktır. Bu konuda yapılan araştırmalar (Mabon, 2018; Koç, 2020; Mason, 2014) daha çok İran ve Suudi Arabistan karşıtlığı üzerinden konuyu ele almaktadır. Ancak anakaradaki uluslararası ve stratejik takımadalardaki limanları elinde tutan ve buralara asker yerleştiren BAE üzerinde çok durulmamaktadır. Suudi Arabistan’ın siyaseten İran’ın hasmı olduğu sır değildir. Ancak BAE, savaşın başlarında Suudi Arabistan’ın gölgesinde hareket ederek, Bab-el Mendeb Boğazı’nda ve Yemen’e ait önemli adalarda konumlanarak Afrika’daki ulusal çıkarları için önemli kazanımlar elde etmiştir. Bu yönden bakıldığında BAE, Yemen’in toprak bütünlüğü ve güvenliğini tehdit etmektedir. Diğer taraftan, İran da devrimden bu yana Yemen’in kuzey bölgesinde çok etkin bir şekilde yer almakta ve kendi ulusal çıkarları ve siyasi hesaplamaları doğrultusunda hareket etmektedir. Bu durum, Yemen ulusal birliğine ciddi zararlar vermektedir.

Soğuk Savaş döneminin sona ermesi uluslararası ilişkilerdeki birçok önemli dinamiği etkilediği gibi savaş olgusuna da etkilemiş ve değiştirmiştir. Bu bağlamda devletlerin doğrudan rakipleri ile çatışarak kazanç sağlaması ve güç elde etmesi yerine vekiller (proxies) üzerinden çıkar çatışmalarının devam etmesi uygulaması yoğun bir şekilde kullanılmıştır. Vekalet Savaşının en önemli örnekleri bugün ulus inşa sürecini tamamlamayan, derin meşruiyet sorunlarının bulunduğu ve bölge içi ve dış aktörlerin çıkar çatışmalarına sahne olan Ortadoğu’da çok sık bir şekilde gözlemlenmektedir. Sozer (2016, s. 637-639) vekalet savaşını “çatışmadaki mevcut bir aktöre doğrudan ve kasıtlı yardım sağlayarak stratejik politika hedefleri doğrultusunda bir çatışmanın sonucunu dolaylı olarak etkilemeye çalışan dış aktör(ler)” olarak tanımlamaktadır. Bu nedenle, bir vekil aktörün dış yardım alabilmesi için iki unsurun mevcut olması gerekir. Bunlar, vekil aktöre destek sağlamaya istekli devlet veya devlet dışı silahlı aktör ve bu desteği kabul etmeye istekli vekil aktördür.

Bu anlamda bakıldığında Yemen’de sürdürülen vekalet savaşının küresel politik dinamiklerden daha çok “Bölgesel Güç Mücadelesi” özellikleri taşıdığı görülmektedir (Omairan, 2021, s. 28). Aynı zamanda bu bölgesel güç mücadelesinin silahlı devlet dışı aktörler, farklı mezhepsel kimlikler ve militarist yapılar üzerinden sürdürüldüğü için Yemen iç savaşının asimetrik bir savaş olgusuna da sahip olduğu söylenebilir (Paradela & Jima, 2023, s. 49-50). Bu çalışma, nitel bir araştırma yaklaşımı benimseyerek, Yemen’deki karmaşık siyasi ve sosyal dinamikleri daha derinlemesine anlamayı amaçlamaktadır. Araştırma, mevcut akademik literatür, resmi raporlar ve güvenilir uluslararası kuruluşların yayınladığı belgeler gibi çeşitli kaynaklardan elde edilen verilerin titiz bir tematik analizi üzerine kuruludur. Özellikle vaka analizi yöntemi, belirli bir olay veya olguyu derinlemesine inceleyerek, genel geçerliliği olan sonuçlara ulaşmayı hedeflemektedir. Bu sayede, çatışmaların nedenleri, sonuçları ve aktörlerin motivasyonları gibi karmaşık sorulara daha etkili yanıtlar bulunabilecektir. Çalışmanın odak noktası, İran ve BAE’nin bölgedeki istikrarsızlaştırıcı etkisi olup, bu konunun Yemen iç savaşı bağlamında incelenmesi planlanmaktadır. Günümüzde artan küresel belirsizlik ve değişkenlik ortamında, bu tür nitel çalışmalar, politika yapıcılara, akademisyenlere ve diğer paydaşlara daha sağlıklı kararlar vermede yardımcı olabilecek önemli bilgiler

sunmaktadır. Bu çalışmada, "BAE ve İran'ın Yemen'deki askeri ve siyasi müdahaleleri, Husiler ve Güney Geçiş Konseyi gibi yerel aktörler üzerinde nasıl bir etkiye sahiptir ve Yemen'in kırılganlığı üzerindeki etkileri nelerdir?" sorularına yanıtlar aranacaktır.

Bu çalışma 4 ana bölümden oluşmaktadır; Birinci bölümde, Yemen'in stratejik konumu ve kırılganlıkları hakkında aydınlatıcı bilgi verilmiştir. İkinci bölümde, BAE'nin Güney Yemendeki çıkarları ve sonraki bölümde İran'ın Kuzey Yemendeki çıkarları analiz edilerek bu durumun ülke istikrarına etkisi anlaşılmaya çalışılmıştır. Son bölümde ise, Sokotra Adası Sorununun önemi ve tarafların soruna yaklaşımı irdelenmiştir.

2. Yemen'in Stratejik Konumu ve Ontolojik Kırılganlıkları

Yemen, coğrafi olarak 527.970 km²'lik geniş bir alana sahiptir. 2.000 km'lik geniş bir kıyı hattına ve 200'den fazla adaya sahip olan Yemen toprakları Arap Yarımadası'nda yer almaktadır. Yemen, Suudi Arabistan ve Umman ile sınır paylaşmasının yanı sıra Cibuti, Somali ve Eritre de dahil olmak üzere bir dizi Afrika devletleriyle de deniz sınırlarını paylaşmaktadır. Bu coğrafi özelliklerle birlikte Yemen'in Bab'ül Mendep Boğazı'nı kontrol etmesi, bu ülkeyi jeostratejik bağlamda Ortadoğu'nun en önemli ülkelerinden birisi kılmaktadır. Ancak bu stratejik imtiyaz, tarih boyunca bölgedeki diğer aktörlerin Yemen'de nüfuz artırma çabalarına ve bölgesel güç dengesi üzerinde etkili olmalarına da sebep olmuştur (Dashela, 2022). Diğer taraftan Soğuk Savaş döneminde uluslararası politikasında etkisi ile Kuzey (1962 yılından itibaren Cumhuriyet ile yönetilen) ve Güney (Marksizimle yönetilen eski bir İngiliz sömürgesi) Yemen olarak iki ayrı yapıda varlığını sürdürmüştür (Bryjika, 2016, s. 31-32). Nihayetinde 1990 yılında birleşme kararı almıştır (Stokey, 2019).

Yemen, Asya, Afrika ve Avrupa'yı birbirine bağlayan ana deniz yollarına erişimi olan Afrika Boynuzu'nu denetleyen hassas bir jeopolitik bölgede yer almaktadır. Yemen'in kritik jeostratejik konumu, onu eski ve modern imparatorlukların mücadelelerinde çatışma alanı haline getirmiştir. Modern dönemde sömürgeci güçler, Yemen'in kıyı kenti Aden'i ve Yemen'in Sokotra takımadalarını jeostratejik çıkarlarıyla bağlantılı olduğu için işgal ederken, orta ve kuzey bölgeleri yerel çatışmalara sürüklenmiştir. Bu nedenle jeopolitik rekabet Yemen için yeni bir durum değildir. Diğer taraftan, Yemenli kabileler arasındaki güç mücadeleleri neredeyse sürekli bir şekilde devam eden siyasi ve askeri çatışmalar dış güçlerin müdahalesini kolaylaştırmıştır. Yemen'e komşu olan devletler ise devleti tarihsel olarak ulusal çıkarları için kullanmışlardır. BAE, Suudi Arabistan, İran ve Katar gibi devletler, Kızıldeniz ile Umman Denizi'ni birbirine bağlayan Bab al-Mandeb Boğazı'na küresel ticaret açısından taşıdığı önem nedeniyle yakın ilgi göstermektedirler. Bazı tahminlere göre küresel ticaretin %7'si ve dünya petrolünün %30'u Bab al-Mandeb Boğazı'ndan geçmektedir (Binwaber, 2023). Ayrıca Kızıldeniz ve Arap Denizi kıyılarında altı ana liman ve bazı yerel limanlar bulunmaktadır. Ülke aynı zamanda doğal gaz, petrol, balıkçılık sahaları ve verimli tarım alanları gibi doğal kaynaklara ve "gümüş, altın, bakır, çinko, kobalt ve nikel gibi geniş metal kaynaklarına sahiptir. 2011'deki ayaklanmadan önce, birkaç şirket ülkede çeşitli metal yataklarını araştırmak ve keşfetmek için lisans almıştır (Owuor, 2019). Bu anlamda bakıldığında Yemen, hammadde ve madencilik bakımından oldukça zengin potansiyele sahip bir ülkedir.

Bab al-Mandab Boğazı boyunca uzanan stratejik konumu nedeniyle Yemen bölgesel jeopolitikte uzun zamandır önemli bir rol oynamaktadır. Kızıldeniz'i Aden Körfezi ve Hint Okyanusu'na bağlayan Cebelitarık Boğazı, Yemen'i Cibuti'den ve Asya'yı Afrika'dan ayırmaktadır. Süveyş Kanalı'nın 1869'da açılmasıyla Bab al-Mandeb'in önemi dramatik bir şekilde artmış ve uluslararası deniz ticaretinde stratejik bir yer kazanmıştır. Arap Yarımadası'nda petrolün keşfedilmesi ve Doğu Asya'dan yapılan ticaretin artması da Yemen'in jeopolitik önemini arttırmıştır. Hint Okyanusu ve Doğu Afrika, önemli bir küresel ulaşım rotası oluşturan su yolları aracılığıyla birbirine bağlanmaktadır. Yemen'in stratejik konumu ilerleyen yıllarda Çin'in "Yeni İpek Yolu" olarak da bilinen "Kuşak ve Yol" girişimi için bariz bir aday haline getirmiştir. Yemen'in sahip olduğu adalar ve Aden

ve Mocha gibi limanları Yemen'in ekonomik canlılığını garanti altına alacak iş birliği girişimleri için önem arz etmektedir (Khoshnaw, 2022, s. 14).

Ayrıca, Yemen'in doğusundaki Shabwah'ın kıyısındaki Balhaf bölgesinde 2005 yılında başlatılan sıvı doğal gaz arama ve çıkarma projesi de Yemen'in geleceği için önemlidir. Bu proje, ülkedeki en büyük yatırım projesi olmakla birlikte, bu bölgenin deniz kıyısı 2017'den bugüne BAE ile Yemen hükümeti arasındaki çatışmaların arttığı bir sıcak nokta haline gelmiştir (Dashela, 2022). Yemen, önemli jeopolitik konumu ve zengin coğrafyasına rağmen, siyasi elitlerinin güçlü bir yönetim sistemi inşa edememesi nedeniyle sürekli olarak iç ve dış çıkar gruplarının rekabetlerinin kurbanı olmuştur. Geniş bir çerçeveden bakıldığında, Yemen'i zayıf ve başarısız bir devlet olarak tanımlamak yanlış olmayacaktır. Yerel gruplar ve elitler, siyasi, ekonomik ve askeri destek karşılığında yabancı aktörlerle birlikte hareket ederek Yemen'in ulusal çıkarlarına zarar vermişlerdir (Corstange, 2008, s. 10).

Yemen'in devlet yönetimindeki temel sorunlarından biri olan kırılgan devlet ve heterojen demografik yapısı, aşağıdaki sonuçları doğurmuştur. Dağlık bölgelerde yaşayanların çoğu, Yemen siyasetinin kilit bir özelliği olan ve devletin istikrarında merkezi bir rol oynayan kabile ve aşiret mensuplarıdır. En azından geçtiğimiz yüzyıl boyunca, kuzey Yemen'deki aşiretlerin konumu, geçmiş ve devam eden çatışmaların sonucunu şekillendirmede belirleyici olmuştur. İmamet (monarşi) sistemine karşı yapılan önceki devrimler başarısız olmuştur çünkü dağlık bölgelerdeki aşiretlerin çoğu o dönemde İmam'ı desteklemeyi tercih etmiştir (Egel, 2013, s. 229). Yemenli aşiretler, devletin siyasi kararlarını etkilemelerine olanak tanıyan maddi ve insan gücüne sahiptir ve bu nedenle siyasi rolleri önemlidir. Yemen'in önemli aşiretleri (Haşid, Bakil, Madhaj, Himyar, Kinda ve onlara bağlı küçük kabileler), 1962 yılında cumhuriyetin kurulmasından çok önce bile Yemen'deki siyasi süreçlerde önemli rol oynamışlardır. Buna karşılık, Yemen'de modern devlet oluşturma çabaları, kabile yapılarının doğasını etkilemiş ve bunların süreç içerisinde dönüşmesine neden olmuştur. Yemen'deki son çatışmalarda Husiler, bu dinamiği iyi anlayarak önce kuzeydeki dağlık bölgelerdeki aşiretler üzerinde askeri ve ideolojik kontrol sağlamış, ardından askerî harekâtlarını kıyı bölgelere doğru genişletmişlerdir (Sana'a Center, 2023). Mevcut çatışmalar, merkezi devletin zayıflığını gösterirken, Husiler gibi sosyal gruplar ve devlet dışı silahlı ve dini radikal gruplar güç ve kararlılık kazanmıştır.

Yukarıda da belirtildiği üzere, Yemen'in demografik özellikleri nüfus dağılımındaki eşitsizlik bakımından jeopolitik bir zayıflığa işaret etmektedir. Nüfusun çoğunluğu kurak, yetersiz kaynak ve temel hizmetlerin eksikliği ile karakterize edilen dağlık bölgelerde yer almaktadır. Bu nedenle zorlu yaşam koşulları, halkın bir kısmının ihtiyaçlarını karşılamak için İran destekli Husiler gibi veya BAE adına hareket eden silahlı gruplara katılmasını kolaylaştırmaktadır (Hussein, 2011). Bu durum bölgesel güç peşinde koşan aktörlerin siyasi yaklaşımlarını da etkilemiş ve güçlendirmiştir. Suudi Arabistan ve BAE Yemen'in Bab al-Mandeb Boğazı, Aden Körfezi ve diğer stratejik Yemen limanlarına ve stratejik bölgelerine göz dikmiş ve ona göre strateji belirlemektedirler. Bu anlamda bakıldığında, Yemen krizi ideolojik anlaşmazlıkların yanında Yemen'in stratejik bölgelerine hâkim olma, Hürmüz Boğazı'na olan bağımlılıklarını azaltma ve Aden, Mukalla, Mocha, Al Hudaydah ve Mion Adası ile Zuqar ve Hanish denizcilik merkezini kontrol etme arzusunun bir sonucu olarak da görünmektedir. (Khoshnaw, 2022, s. 15).

Yemen'in Kızıldeniz ile Aden Körfezi arasında doğal bir bağlantı olan Bab al-Mandab Boğazı'ndaki stratejik konumu, dünyanın en aktif nakliye yollarından biridir. Arap Denizi, Aden Körfezi, Kızıldeniz, Umman ve Suudi Arabistan ile komşu olan Yemen, Arap Yarımadası'nın doğu kıyısında yer almaktadır (Yılmaz & Kocatepe, 2022 s. 48). Diğer yandan Yemen, petrol, balık, kaya tuzu, mermer, küçük kömür yatakları, altın ve batıdaki verimli topraklar gibi çok sayıda doğal kaynağa sahiptir. (Khoshnaw, 2022, s. 7).

İstatistiklere göre küresel ticaretin %7'si ve dünya petrolünün %30'u Bab al-Mandeb Boğazı'ndan geçtiği için, Afrika, Asya ve Avrupa arasındaki küresel ticarete çok önemli bir rol oynamaktadır (Binwaber, 2023). Suudi Arabistan'ın Yemen üzerindeki hâkimiyeti,

bu stratejik konumları kontrol etmesi anlamına gelmektedir. Dolayısıyla, bu durum İran'a karşı hem ticaret hem de uluslararası sularda ulaşım açısından kısıtlama ve varoluşsal tehdit oluşturacaktır. Bu tehdit, İran'ın güvenliğini ve bölgesel etki alanını koruma çabalarıyla doğrudan ilgilidir. İran, Yemenli Husileri destekleyerek hem kendi güvenliğini sağlamakta hem de rakipleriyle kendi sınırları dışında vekalet savaşı yürütmektedir. Yemen'deki iç karışıklığın devam etmesi ve Yemen hükümetinin güçsüz kalması hem İran hem de BAE için çıkarlarına uygun görünmektedir. Ancak Yemen'deki istikrarsızlık yalnızca dış dünya müdahaleleri ile ortaya çıkmamaktadır. Özellikle Kuzey Yemen'de uzun yıllardır devam eden siyasi çatışmalar, aşiretlerin siyasi görüşleri ve mezhepsel (Zeydi, Şii ve Sünni) farklılıklar (Sana'a Center, 2023) ülkedeki istikrarı ve güçlü bir devlet oluşumunu zorlaştırmıştır. Bu yerli grupların farklılıkları, dış güçlerin müdahalesini ve kendi çıkarları için ülke içinde etki yaratmayı kolaylaştırmıştır.

Yemen, 2011 ve ilerleyen süreçte Arap Baharının yıkıcı dinamiklerinden en çok etkilenen ülkelerden birisi olmuştur. 2011 yılında Yemen halkının Ali Abdullah Salih yönetimine karşı başlatmış olduğu protestolar neticesinde Salih yerini Mansur Hadi'ye bırakmış fakat bu halk taleplerini dindirmek için yeterli olmamıştır (Arı & Munassar, 2020, s. 3-4). İktidar-muhalef yanlıları arasında yaşanan çatışmalar neticesinde İran destekli Husiler, 2014 yılında başkent Sana'yı ele geçirerek ülkenin önemli bir kısmını kontrol altına almayı başarmışlardır. Suudi Arabistan'ın 2015 yılında Husilere karşı Arap Koalisyonunu kurması ve doğrudan askeri operasyonlar başlatmasıyla Yemen; İran'ın Husileri, Suudi Arabistan'ın Aden hükümetini ve BAE'nin güneydeki ayrılıkçı grupları desteklediği bir vekalet savaşı alanına dönüşmüştür (Darwich, 2018, s. 130).

2.1. BAE'nin Güney Yemendeki çıkarları

BAE, Yemen'e askeri müdahaleyi, kendine yeni bir imaj oluşturmak ve daha bağımsız bir dış politika izlemek için fırsat olarak görmektedir. "Arap Baharı" ve bölgedeki güç merkezlerinin zayıflaması, BAE'nin Suudi Arabistan'ın küçük ortağı olma rolünden sıyrılarak daha bağımsız hareket etmesine olanak sağlamıştır (Akdevelioğlu vd., 2023). Müslüman Kardeşler'e yönelik baskılar ve Dubai Emirliği'nin mali krizi sonrası BAE Veliht Prensi, daha iddialı bir dış politika izlemeye başlamıştır. BAE'nin Yemen, Katar ve Libya'daki müdahaleleri, Arap Baharı'na karşı muhalif bir rol oynamayı ve Müslüman Kardeşler, İslah ve Nahda gibi siyasal İslamcı grupların güç kazanmasını engellemeyi amaçlamaktadır (Guggenheim, 2021, s. 1). Suudi Arabistan ve BAE'nin çıkarları, yüzeyde örtüşse de her iki devlet farklı tehdit algılarına sahiptir. BAE, Müslüman Kardeşler'in baskılanmasını öncelikli hedef alırken (Ragab, 2018), Suudi Arabistan ise, İran'ın nüfuzunu sınırlamayı amaçlamaktadır. Ayrıca, BAE Yemen'deki askeri müdahaleyi, limanları kontrol altına almak ve Aden Körfezi'nde manevra alanını genişletmek için bir araç olarak kullanmaktadır (Guggenheim, 2021, s. 1-2).

Yemen, Suudi Arabistan ve BAE'nin bölgesel ve denizcilik hedefleri açısından kritik bir öneme sahiptir. Ülkenin kıyı hatlarının kontrolü sadece Kızıldeniz ve Bab al-Mandab Boğazı üzerinden küresel deniz taşımacılığını etkilemekle kalmıyor, aynı zamanda BAE ve Suudi yetkililere İran'ın birkaç kez kapatmakla tehdit ettiği ve giderek istikrarsızlaşan Hürmüz Boğazı'nı bypass etme seçeneği de sunmaktadır (Katzman, 2020, s. 13-14). BAE'nin denizcilik hedefleri, Emirlik siyasi hesaplarının merkezinde yer almaktadır. Doğu Afrika ve Güney Asya'yı birbirine bağlayan bir ekonomik merkez olmak isteyen BAE, güney Arap Yarımadası ve Afrika Boynuzundaki bir dizi limanı kontrol etmek ve işletmek için anlaşmalar yapmaya çalışmaktadır. Bu bağlamda, liman işletmecisi Dubai Ports World (DP World) yıllar içinde bölgesel olarak genişlemiştir. Aden limanını yönetmek için 2006 yılında Yemen devletine ait 'Gulf of Aden Ports Company' ile ortak bir girişime imza atmıştır (Baabood, 2023).

Abu Dabi ve Riyad'daki liderler, ittifaklarının hem bölgesel hem de küresel anlamda Emirliklerin ve Suudi Arabistan'ın uzun vadeli çıkarları için hayati önem taşıdığının farkındadır. KİK üyesi bu devletler için önemli bir sınav, güney Yemen'e ilişkin farklı öncelikleri nasıl yönetebilecekleri olacaktır. Bu denklemdeki önemli bir değişken de Abu

Dabi'nin Aden'deki ve ülkenin güneyindeki diğer bölgelerdeki Güney Geçiş Konseyi'ni ne ölçüde destekleyeceğidir. Emirlikler güneydeki ayrılıkçılara diğer KİK üyesi devletlerle (Suudi Arabistan dahil) ve muhtemelen Batılı güçlerle de karşı karşıya gelmeyi göze alacak kadar yatırım yapıp yapmayacağı konusunda soru işaretleri vardır. Nihayetinde Abu Dabi, tam bağımsızlık olmasa da Güneylilerin temel şikâyetlerini ele alabilecek bir tür fiili özerklik için çabalayabilir. BAE bu yaklaşımı benimserse güney vilayetlerindeki ve Afrika Boynuzu, Kızıldeniz ve Aden Körfezi'ndeki stratejik çıkarlarını sağlamış olacaktır (Karasik & Giorgio, 2019).

BAE'nin Afrika Boynuzu'na yönelik hedefleri, 2006'da Cibuti'nin Doraleh Konteyner Terminali ve 2018'de Somaliland'ın Berbera Limanı işletmeleri için yaptığı anlaşmalarda görülebilir. Ancak, Aden Limanı'nın işletilmesine yönelik ortak girişim, 2012'de Hadi hükümeti tarafından iptal edildi. Cibuti hükümeti de 2018'de Doraleh Terminali'nin kontrolünü DP World'den aldı. BAE, Dubai'nin Jebel Ali Limanı'nı Afrika ve Asya arasında stratejik bir ticaret merkezi olarak öngörse de, artan rekabet nedeniyle Yemen'e daha fazla odaklanmıştır. Temmuz 2019'da BAE, Hudeyde'den stratejik olarak geri çekildi ve Kızıldeniz'deki bazı askeri üslerin kontrolünü Suudi güçlerine devretti. Ekim 2019 itibarıyla BAE, Yemen'deki askeri müdahalesini sonlandırdığını duyurmuş, ancak 90.000 yerel savaşı eğittiği için güvenlik boşluğu bırakmadığını belirtmiştir (Baabood, 2023; Yıldırım, 2018, s. 19, 22).

BAE'nin yerel milislere, özellikle de 2017'de kurulmasına yardım ettiği bağımsızlık hareketi olan Güney Geçiş Konseyi'ne verdiği mali ve askeri destek, özellikle bu grupların deniz karakolları üzerinde denetim sağlamalarını kolaylaştırmıştır. BAE, Şabva vilayetinde Şabvani Elit Güçleri'ni ve Hadramut vilayetinde de Hadrami Elit Güçleri'ni kurmuş ve desteklemiştir. Bu milisler Arap Yarımadası'ndaki El Kaide'ye karşı ABD destekli terörle mücadele operasyonlarında yer aldı, ancak aynı zamanda BAE'ye Yemen limanlarını, petrol ve gaz sahalarını ve ihracat terminallerini kontrol etmek için sahil boyunca müttefik bulma fırsatı kazandırmıştır (Baabood, 2023; Hamood, 2019, s. 32-34). BAE bu stratejiyi Aden, Hadramut, Şabva ve Ta'iz vilayetlerinin yanı sıra Sokotra takımadalarında ve Bab al-Mandeb boğazındaki Mayun adasında (Perim olarak da bilinen) gerçekleştirmiştir. Emirlik liderleri ayrıca yerel limanların ve askeri üslerin inşasına ve yenilenmesine yatırım yaparak tesisler üzerindeki hakimiyetlerini pekiştirmiştir (Sari, 2023, s. 80-81).

Suudi Arabistan, İran'ı Yemen'deki askeri müdahaleyle suçlarken, Katar'ı da bölgesel politikaları nedeniyle izole etmeye çalışmaktadır. Aynı zamanda Suudiler, Yemen'de ulusal çıkarlarını gözetken bir askeri müdahaleye yönelmiştir. BAE ise, Arap Baharı sonrası bölgesel çıkarlarını pekiştirerek Katar'ı Yemen'de yanıltıcı politikalar izlemekle suçlamaktadır. Ancak BAE'nin Yemen'deki askeri müdahalesi, başlangıçtaki Yemen hükümetinin meşrulaştırılması amacından saparak, Yemen topraklarını ekonomik çıkarları doğrultusunda sömürgeleştirmeye dönüşmüştür (Akkas, 2020 s. 729-731). Özellikle BAE'nin Aden'deki bağımsızlık hareketini desteklemesi, Sokotra Adası'na asker göndermesi ve Afrika Boynuzu'nda askeri üs açması, Suudilerle Yemen üzerinde anlaşmazlıklara yol açmıştır. Bu anlaşmazlık, bölgedeki stratejik rekabeti artırarak güç dengesini daha karmaşık hale getirmiştir (Ding, 2024, s. 4-5).

2011'deki siyasi değişikliklerden önce BAE, özellikle Güney Yemen'de inşaat, altın madenciliği ve Aden Limanı projesi de dahil olmak üzere çeşitli sektörlerde ortaklıklar kurmaya başlamıştır. Bu bağlamda, BAE'nin lojistik şirketi DP World, yıllık 5,6 milyar ABD doları geliriyle çeşitli yerlerde faaliyet gösteren en büyük küresel şirketlerden biriydi (Akkas, 2020, s. 726). DP World'ün Afrika Boynuzunda Doraleh, Berbera Limanı ve Bossaso Limanı'nda liman geliştirme projeleri bulunmaktadır ki bu da BAE'nin Yemen ve Afrika'daki askeri varlığını ekonomik çıkarlarına bağlayan bir unsurdur (Tüysüzöğlu, 2019, s. 344-345). DP World'ün Aden Limanı'nı yönetme planının, Suudi Arabistan'ın Cibuti'yi Yemen'e bağlayan ve her iki tarafında bulunan bir konumda devasa bir köprü inşa ederek Yemen ile Afrika arasındaki ekonomik iş birliğini artırma projesi olan Bin

Ladin Köprüsü'ne yönelik karşı ekonomik bir girişim olduğu oldukça açıktır (Akkas, 2020 s. 719-723).

BAE stratejisi, güney Yemen'i, etki alanını Afrika Boynuzu'na doğru daha da genişletebileceği bir dayanak noktası olarak geliştirmektedir. BAE, altyapıyı ve liman erişimini koruyarak Yemen'deki varlığını sürdürebilir ve bölgedeki nüfuzunu pekiştirmek için komşu devlet yönetimleriyle dostane ilişkiler geliştirmeye çalışmaktadır (Tielemans, 2020). Akkas'a göre BAE'nin Yemen'deki askeri ve ekonomik varlığının Afrika üzerinde inkâr edilemez etkisi olmuştur. BAE'nin siyasi çıkarları Yemen'deki girişimi sayesinde Afrika'ya taşındı ve Eritre ile Somaliland'da iki askeri üs açılmıştır. Eritre'de işletilen Assab askeri üssü, Suudi Arabistan'ın kuzeyindeki Jizan donanma ana üssünü kullanmak yerine, Emirlik güçleri için Husilerin kontrolündeki kıyı şeridinde mükemmel erişim sağlamaktadır (Akkas, 2020, s. 721).

BAE'nin hem Yemen'de hem de Afrika Boynuzu'nda stratejik açıdan hayati öneme sahip liman ve terminallerin yönetimini içeren ekonomik planları, bölgedeki ağır askeri varlığını ve Yemen savaşının siyasi yükünü Suudi Arabistan'a yükleme stratejisini açıklamaktadır. Bu strateji, bölgedeki güç dengesini kendi lehine çevirme amacını taşır. BAE liderleri, Afrika Boynuzu'ndaki (Somaliland, Puntland ve Eritre) ve Yemen Adaları'ndaki (Sokotra ve Perim) askeri varlığını (El-Dessouki & Mansour, 2020, s. 401), bu bölgeleri siyasi bir güç olarak yönetmekten ziyade, bu ekonomik pragmatizm perspektifinden okumaktadır (Akkas, 2020, s. 720-726). Bu durum, BAE'nin bölgedeki güç dengesi içinde ekonomik çıkarlarını ve stratejik konumunu sağlamlaştırma çabalarının bir yansımasıdır.

BAE'nin Afrika Boynuzundaki varlığı, BAE ile Eritre ve Somaliland'daki elitlere hem siyasi hem de ekonomik olarak karşılıklı fayda sağlamıştır. BAE, Etiyopya'ya en az 3 milyar dolarlık ekonomik yardım sağlamıştır ve hem Eritre hem de Somaliland'da askeri tesislere sahiptir. Buna ek olarak, 2018'de BAE, Etiyopya ile Eritre arasında yakın zamanda yakınlaşmaya yol açan diyalogun başlamasına yardımcı oldu (Tielemans, 2020). Bu gelişmeler BAE'nin bölgedeki rolü ve Yemen'deki operasyonları için kritik önem taşıırken, BAE'nin Afrika Boynuzu'ndan gıda ithalatını koruma arzusunun da işaret etmektedir.

BAE ayrıca Yemen'deki varlığını Umman'ın geleneksel diplomatik tarafsızlığını kısıtlamaya yönelik ekonomik çabalarla birlikte Umman'a askeri baskı uygulamak için kullanmıştır. Basra Körfezi devletleri arasında tarihi bir arabulucu olan Umman, çatışmanın yatıştırılmasında kilit bir rol oynayabilmektedir ve bu da BAE'nin Yemen'deki hedeflerini ilerletmesini ve büyüyen nüfuz alanını engellemesini önleyebilmektedir. Umman'ın Yemen'le olan coğrafi, siyasi ve aşiret bağlarının yanı sıra devletler arasında arabuluculuk yapma konusundaki bilinen geçmişi, Yemen İç Savaşı'ndaki tüm katılımcıları başarılı bir şekilde müzakere masasına getirebilecek tek Körfez İş Birliği Konseyi üyesi olabileceğini göstermektedir (Mohammed, 2023, s. 30-33). Ancak Umman'ın İran'la da güçlü bir ilişkisi var ve Suudi Arabistan ile BAE tarafından İran silahlarının sınırından Yemen'e geçmesine izin vermekle suçlanmaktadır.

2.2. İran'ın Kuzey Yemendeki çıkarları

İran'ın Kuzey Yemen'deki çıkarları, stratejik ve jeopolitik hedefleriyle yakından ilişkilidir. İran, bölgedeki nüfuzunu artırmak ve Suudi Arabistan'ın etkisini azaltmak amacıyla Kuzey Yemen'deki Husilere destek vermektedir. Bu destek, bölgedeki güç dengesi içinde İran'ın stratejik çıkarlarını güçlendirmeye yönelik bir adım olarak değerlendirilmektedir (Semin, 2017, s. 87). İran için Yemen, bir tehditten ziyade bir fırsat olarak görülmektedir. İran, 1979'dan bu yana bölgesel düzenin belirlediği statükoya karşı çıkan aktörleri desteklemekte ve bu aktörlerin bölgesel nüfuzlarını artırmalarına yardımcı olarak, güç dengesini kendi lehine çevirmeye çalışmaktadır (Asl & Karaoğlu, 2023, s. 387).

İran'ın Yemen'e müdahalesi, bölgesel hakimiyetini güçlendirme ve stratejik konumunu iyileştirme amacı taşımaktadır. İran, Körfez ülkelerini kuşatarak, Somali, Cibuti, Sudan ve Afrika'daki diğer ülkelere etkisini yaymayı hedeflemektedir. Yemen,

Aden Körfezi, Arap/Basra Körfezi, Hint Okyanusu ve Kızıldeniz arasında kritik bir bağlantı noktası olan Bab el-Mendeb Boğazı üzerinde otorite kurmak için önemli bir stratejik üs olarak görülmektedir. Răzvan Munteanu (2015), İran'ın Körfez'den Avrupa ve ABD'ye yapılan petrol ihracatını tam olarak kontrol etmek ve Kızıldeniz'e ulaşarak bölgesel güç dengesini değiştirmek istediğini belirtmiştir. Bu strateji, İran'ın vekillerini mezhepsel kimliksel aygıtları kullanarak desteklemesini, Şii eksenini güçlendirmesini ve bölgesel hegemonya hedeflerine ulaşmasını sağlayacaktır (Koshaimah & Zou, 2023, s. 13).

İran, ulusal bağlamlarda iki belirgin özellik ile müdahale eğilimindedir: istikrarsızlık ve memnuniyetsiz aktörlerin varlığı. İran, merkezi otoritenin zayıf olduğu devletlere nüfuz ederek, benzer görüşlere sahip grupları destekleyip bölünmüş elitleri kullanarak kendi çıkarlarını korumaya çalışmaktadır (Juneau, 2016, s. 648). Yemen'deki iç savaş, İran'ın bölgesel hedefleri ve stratejileri bağlamında, bölgesel rakibi Suudi Arabistan'a karşı bir başka vekalet savaşında stratejik olarak konumlanmasının bir örneğidir. İran, İsrail'e karşı Hizbullah ve Hamas gibi grupları, Irak'ta ABD'ye karşı Şii paramiliter güçleri desteklemiş ve Suriye'deki iç savaş boyunca Esad rejimini desteklemek için vekiller kullanmıştır (El Ghamari, 2015, s. 44-45; Juneau, 2016, s. 649). Bu strateji sayesinde İran doğrudan müdahil olmadan rakiplerine askeri baskı uyguluyor ve olası bir askeri çatışma riskini azaltmaktadır. İran arka planda kalarak kendisine karşı kurulan ABD, İsrail ya da Suudi ittifak stratejisini bozarak rakiplerini düşük yoğunluklu ama uzun vadeli askeri çatışmalara sokmuştur (Tielemans, 2020).

Yemende kendi çıkarlarını garanti altına almak için İran yerel güçlerle iş birliği içindedir. İran'ın desteklediği Zeydilikten İran Şiiliğine (Caferilik veya On İki İmam Şiiliği) geçen Husi milisleri ile iş birliği başlangıçta oldukça kısıtlı kalmıştır. Bunun en önemli nedeni kuzey Yemen'de nüfusun çoğunluğunu oluşturan Zeydilerin, ülkedeki Sünni gruplar ile makul ve ılımlı ilişkilerinin olmasıdır. Ancak iç savaş boyunca bu iş birliği İran'ın yapmış olduğu propaganda faaliyetlerinin de etkisi ile giderek artmıştır (Asl & Karaoğlu, 2023, s. 384). Husilerin Tahran ile iş birliğinde Suudi Arabistan'ı zayıflatmak ve kendi ittifakları üzerinden ortaya çıkan güçlerini pekiştirmek konusundaki ortak çıkarları tarafları birbirine daha da yakınlaştırmaktadır (Martinez, 2021). Yemenli Husi milisler kendilerini tamamen iç siyasi hedefler peşinde koşan yerel bir aktör olarak görmektedir. İran'ın diğer müttefiklerinin aksine Husi milisleri köklü ve büyük ölçüde kendi kendine yeten bir grup olduğundan İran'ın bölgedeki en uygun ve düşük maliyetli müttefikidir. Milisler iç savaşın başlangıcında siyasi, ideolojik ve askeri olarak yerleşik olduklarından, İran ile karşılıklı faydaya dayalı bir ilişki geliştirilmiştir (Guggenheim, 2021, s. 2). Bab el-Mendeb Boğazı, Kızıldeniz'i Aden Körfezi'ne bağlayan ve dünya petrol arzının kritik bir noktası olan stratejik bir geçittir. Bu stratejik konum, bölgedeki güç dengesi açısından büyük önem taşımaktadır. Boğaz üzerindeki kontrol mücadelesi, Suudi Arabistan ve İran'ı Yemen'de karşı karşıya getirmekte ve bu mücadele, her iki devletin bölgesel stratejik hedefleri ve enerji güvenliği üzerindeki etkilerini artırmak amacıyla yürütülen bir çatışma olarak görülmektedir (Kocatepe, 2017, s. 82-83). Bu durum, bölgedeki güç dengesini doğrudan etkileyen önemli bir unsur olarak öne çıkmaktadır.

Yemen'deki savaş boyunca artan insani kriz daha da derinleşmiş ve Husilerin uluslararası insani hukuk ihlalleri İran tarafından desteklenmiştir (Juneau, 2016, s. 655-657). Ayrıca İran'ın maddi yardımı ve sağladığı stratejik danışmanlık Husilerin Suudi Arabistan'a ve bazı tartışmalı iddialara göre BAE'ye yönelik füze saldırılarını sürdürmesine olanak sağlamıştır (Tielemans, 2020). İran'ın sağladığı yüksek teknolojik silah sistemleri Husilerin Suudi Arabistan'a karşı tehdit potansiyellerini arttırmalarına olanak sağlamıştır İran'ın insansız hava araçları ve balistik füzeleri sayesinde Riyad'a saldırıların yoğunluğu ve menzili yıllar içinde artmış ve Suudi Arabistan'ın iç güvenliği için önemli bir tehdit oluşturmuştur (Williams & Shaikh, 2020, s. 5). Husiler, İran menşeli bu silahları Suudi Arabistan üzerinde baskı kurmak ve onu müzakere masasına oturmaya zorlamak için kullanmak istemektedirler; amaç Riyad'a yeni bölgesel statükoyu kabul ettirmektir. Husilerin 14 Eylül 2019'da Abqaiq ve Khurais'teki Suudi petrol tesislerine

yönelik küresel enerji güvenliği ve enerji fiyatlandırmalarını riske atan önemli saldırılar İran destekli olduğu bilinmektedir (Alhurra, 2019). Üstelik ABD istihbaratına göre İran topraklarından kaynaklanan bu saldırı Suudi petrol üretimini yarıya indirmiştir (Guggenheim, 2021, s. 2). Bununla birlikte, Yemen’de BAE merkezli ikinci bir bölgesel gücün Yemen’in jeostratejik öneme haiz Sokotra Adasını kontrol altına alması Aden’de bulunan Yemen merkezi yönetimi, Suudi Arabistan ve nihayetinde İran’ın da rahatsız bir durum olarak iç savaşta ikinci cephe olarak görülmüştür.

3. Sokotra Adası Sorunu

Sokotra Takımadaları, dört ada ve iki kaya adacığından oluşmaktadır. Yemen'in anakara kıyılarından 321 km uzaklıkta bulunan ada, eşsiz flora ve faunası nedeniyle dünyanın en biyolojik çeşitliliğe sahip beş adasından biri olarak kabul edilmektedir (AdenNews.net, 2023). Sokotra'nın tüm bileşen alanları, Dünya Mirası Komitesi tarafından karada ve çevresindeki denizde yasal çevre koruması altına alınmıştır (Britannica, 2024). Ancak, adadaki nadir biyolojik çeşitlilik, kuraklık ve 2015 yılında yaşanan iki hortumdan etkilenmiştir. Bu hortumlar, ciddi insani, çevresel ve altyapısal hasara yol açmış ve BAE, arama-kurtarma çalışmalarına ve altyapının yeniden inşasına öncülük etmiştir (BBC, 2015). Jeopolitik açıdan, Sokotra son derece önemlidir. Kızıldeniz, Aden Körfezi, Arap Körfezi petrol hatları ve uluslararası nakliye rotaları üzerinde yer alan Sokotra, hayati bir stratejik konuma sahiptir. Adanın kıyıları, gemilere güçlü rüzgarlardan koruma sağlayarak, bu bölgedeki gemilerin güvenli bir şekilde demirlemesini mümkün kılmaktadır. Yemen, Arap Yarımadası, Basra Körfezi ve Afrika Boynuzu'nun savunması için Sokotra'yı ileri bir askeri üs haline getirerek büyük bir avantaj elde edebilir. Adanın stratejik konumu, onu kontrol eden ülkenin bölgedeki askeri hedeflerine ulaşmasını kolaylaştırır. Böyle bir üs, başta sorunlu devletler olmak üzere, bölgeye askeri müdahale için önemli bir imkân sağlayacaktır (Anadolu Ajansı, 2020). BAE ilk başta Sokotra'ya insani yardım göndermiş, okulları, hastaneleri, konutları, yolları ve su sistemlerini onarmış ve sağlık merkezleri kurmuştur. WHC, kasırgaların yarattığı hasar ve yapılacak onarımlar konusunda endişeliydi. Yemen Çevre Koruma Otoritesi'nden onarımların Dünya Mirası Operasyonel Kılavuzlarına uygun olmasını, yol ağının genişletilmemesini ve hasar gören limanın restorasyonunun eski haliyle sınırlı kalmasını sağlamasını talep etmiştir. Tüm onarım planlarının, herhangi bir karar alınmadan veya uygulanmadan önce WHC (Hashem & Mundy, 2018) tarafından onaylanması gerekmektedir.

Başlangıçta Sokotra halkı BAE'nin yardımını takdir etmiştir; ancak kısa süre sonra Suudi Arabistan öncülüğündeki koalisyonun Yemen'e karşı yürüttüğü savaşın önemli bir üyesi olan BAE'nin Sokotra'daki askeri varlığını genişlettiğini gözlemlemeye başlamışlardır. BAE yetkilileri adayı sık sık ziyaret etmeye başlamıştır (Hashem & Mundy, 2018). BAE Sokotra adasına 2015 yılında kasırga afetinden sonra insani yardım adı altında izinsiz giriş yapmıştır. Daha sonra adada bir askeri birlik kurarak stratejik yerlerdeki yerli halkın bir kısmını buradan göç etmeye zorlamıştır. Ada giriş ve çıkışları tamamen kontrol altına alan BAE adanın yerel halkına Yemenlilerde olmayan ayrıcalıklar sağlayarak kendi imajını iyi göstermeye çalışmıştır. Askeri birlik dışında, petrol şirketi, balık tesisi, turizm şirketi ve hava yolu şirketi kurmuştur. Ada'da belirli yerlerde kontrol noktaları oluşturan BAE, askeri noktaları tamamen yerel sivillerden izole etmiştir (Kaya, 2021, s. 2). BAE de benzer şekilde başkent Hadibo'daki adanın tek havaalanını genişletmiş, askeri üsler inşa etmiş ve birkaç telekomünikasyon kulesi ile iki sinyal istihbarat (SIGINT) sistemi kurmuştur. BAE'nin Sokotra'yı işgal etmekteki amacı, çevredeki stratejik deniz nakliye yollarına hâkim olmak ve bir turizm endüstrisi kurmaktır (Telci & Horoz, 2018, s. 144,146). BAE'nin işgali, uluslararası hukuk ve 1972 Dünya Mirası Sözleşmesi (Hashem & Mundy, 2018) uyarınca Yemen'in egemenliğini ihlal etmektedir.

9 Mayıs 2018'de BAE askerlerini adaya yerleştirerek stratejik mevzileri ele geçirmiştir. Bu durum Yemen Cumhurbaşkanı Abd-Rabbu Mansur Hadi'nin hükümetini kızdırmıştır ve Hadi bu hamleden haberdar edilmediğini söylemiştir (Al Jazeera center

for studies, 2020). BAE'nin zaman içinde dünyanın en büyük üçüncü silah ithalatçısı haline geldiği unutulmamalıdır ve kendi toprakları dışında daimî askeri üs bulunduran sadece on bir ülkeden biridir (Siddiqa, 2018, s. 2). Genel anlamda bakıldığında, BAE Sokotra'yı stratejik konumundan dolayı askeri amaçla kullanmayı hedeflemektedir (Priya, 2022, s. 49-50). BAE, ayrıca bu stratejik limanları kontrol altına aldığı için uluslararası ticarete de daha etkin bir rol üstlenmektedir (Siddiqa, 2018, s. 1-2). Diğer taraftan, BAE yetkilileri Sokotra valisini ve EPA başkanını görevden alarak yerlerine Emirliklere sadık kişileri atamıştır. Ayrıca, Sokotra Havaalanı ve limanını koruyan Yemenli askerleri BAE askerleriyle değiştirmiştir. Adaya bir BAE temsilcisi atamış ve BAE bayraklarını Yemen bayraklarının yerine asmıştır. ABD hükümeti 2019'da BAE'nin talebi üzerine Sokotra'ya Patriot füzeleri yerleştirmek üzere asker göndermiştir (Yemeni Youth Net, 2023). BAE'nin Sokotra'daki askeri ve siyasi faaliyetleri, bölgedeki stratejik hesaplarının bir parçası olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, BAE'nin Yemen'deki varlığı sadece stratejik adalar ve limanlarla sınırlı kalmayıp, aynı zamanda Husiler ve İran'ın etkisini dengelemeye yönelik bir politika izlediği de görülmektedir.

4. BAE'nin Husilere ve İran'ın Yemendeki Varlığına Bakışı

BAE hükümeti, dış politikasını başarılı bir şekilde uygulamak için çeşitli araçlardan yararlanmaktadır. Bu araçlar arasında diplomatik ilişkiler, mali yardım, yatırım, insani yardım ve en önemlisi sert güç kullanımı bulunmaktadır. Askeri üsler, Emirlik liderliğinin dış politika hedeflerine ulaşmak için kullandığı yeni araçlardan biridir. BAE, sert güç kapasitesini geliştirmek için askeri üsler kurmaya odaklanmıştır. Özellikle Kızıldeniz, Afrika Boynuzu ve Hint Okyanusu bölgesine yoğunlaşan bu faaliyetler, 2014 yılından bu yana sistematik bir şekilde devam etmektedir (Yıldırım, 2018, s. 19).

BAE, son birkaç yıldır Yemen'in Sokotra ve Perim Adası, Somaliland ve Puntland bölgelerinde ve Somali'nin liman kenti Assab ve Eritre'de askeri üsler kurmuştur. BAE, askeri üsler kurarak özellikle Aden Körfezi'nde güçlü bir bölgesel oyuncu olmayı hedeflemektedir. Bu stratejik adım, bölgedeki güç dengesini BAE lehine çevirmeye yönelik önemli bir hamledir. Abu Dabi, aynı zamanda uluslararası ticaretin stratejik noktalarından birinde güçlü askeri varlık yoluyla jeopolitik nüfuzunu artırmayı da amaçlamaktadır. Askeri üsler, BAE'nin Türkiye, Katar ve İran gibi Afrika Boynuzu'ndaki bölgesel aktörlerle başarılı bir şekilde rekabet etmesine imkân sağlamaktadır (Telci & Horoz, 2018, s. 144).

BAE, bölgede İran'ın müttefikleri olarak görülen Husilerin Yemen'de iktidarı ele geçirmesinin, genişleme hedeflerini ve arzularını tehdit ettiğine inanmaktadır. Ayrıca, BAE, Müslüman Kardeşler de dahil olmak üzere tüm İslami gruplara karşı bir politika benimsemekte ve onları politikalarına tehdit olarak görmektedir (Domazeti, 2020). Bu nedenle, BAE, Husilere karşı "Kararlılık Fırtınası" operasyonunda Suudi Arabistan'ın en büyük ortağıdır ve özellikle Güney Yemen, Sokotra adası ve diğer çıkar çatışması yaşanan bölgelerde etkisini göstermektedir. BAE'nin Yemen'deki ana hedefi, Yemen'de nüfuz alanı kurarak ekonomik kazanımlar elde etmektir. Bu hedef doğrultusunda, Yemen üzerindeki kontrolünü sağlamlaştırmak için böl ve yönet prensibiyle hareket ederek farklı siyasi gruplarla ilişkiler kurmuştur (Akdevelioğlu & Yeşilyurt, 2023, s. 18-25).

BAE, Güney Geçiş Konseyi (GGK) ile müttefik olurken, GGK'nın Müslüman Kardeşler'e olan düşmanlığını kullanarak İslami İslah Partisi'ni zayıflatmış ve izole etmiştir. Ayrıca BAE'nin, Husileri destekleyen İran ile de gizli bir ilişki sürdürdüğü iddia edilmektedir. Bu iddialara kanıt olarak, Husilerin Suudi Arabistan'a füze saldırıları düzenlediği dönemde BAE'nin büyük ölçüde bu saldırıların hedefi olmayışı gösterilmektedir (Sari, 2023, s. 78-80).

5. İran'ın BAE'nin Yemen'deki Varlığına Bakışı

İran, BAE'nin Yemen'deki varlığına olumsuz yaklaşmaktadır. Suudi Arabistan öncülüğündeki koalisyonun parçası olarak Husilere karşı savaştan BAE, İran tarafından

bu çatışmada bölgedeki güç dengesini değiştirmeye yönelik bir tehdit olarak görülmektedir.

İran Cumhurbaşkanlığı, BAE'nin Yemen'e yönelik sert tutumunu yeniden değerlendirdiğini açıkladı. Bu açıklama, İran Cumhurbaşkanlığı Ofisi Başkanı Mahmud Vaizi'nin başkent Tahran'da gazetecilere yaptığı konuşmada yer aldı ve yarı resmi Tasnim Haber Ajansı tarafından duyuruldu. Vaizi, iki devletin Körfez güvenliği konusunda bir araya gelmesi hakkında, "BAE, Yemen'e yönelik sert tutumunu değiştiriyor" ifadesini kullandı. Ayrıca, BAE ve Suudi Arabistan arasındaki Yemen konusundaki görüş ayrılıklarına dikkat çekti. Vaizi, BAE'nin Körfez güvenliği konusunda endişeleri olduğunu belirterek, "BAE, bu meseleyle ilgili olarak İran ile iletişimde kalmak istiyor" dedi. BAE yetkilileri ise, İran haber ajansının belirttiği konu hakkında herhangi bir yorumda bulunmadı. İran, Sınır Güvenlik Kuvvetleri Komutanı Kasım Rezai'nin BAE Sahil Güvenlik Komutanı Muhammed Ali Muslih Al-Hababi ile görüştüğünü bildirdi. İran resmi haber ajansı IRNA, ikilinin tokalaştığı bir fotoğrafı paylaştı. Görüşmede, iki ülke arasındaki diplomatik ilişkilerin genişletilmesi ve sınır güvenliğinin güçlendirilmesi konuları ele alındı. Daha önce Tahran, Abu Dabi'yi Riyad ve Manama gibi komşuları arasında sayarak, "komşuluk ilişkilerinin iyileştirilmesi için politikaların değiştirilmesi" şartını koymuştu (Anadolu Ajansı, 2019).

İran, BAE'nin Yemen'deki askeri müdahalelerini, istikrarsızlık yaratan ve kendi nüfuzunu genişletmeyi amaçlayan adımlar olarak değerlendiriyor. BAE'nin yerel güçleri silahlandırarak çatışmaları körüklemesi ve stratejik bölgelerde kontrol noktaları kurarak İran'ın deniz taşımacılığı üzerindeki nüfuzunu zayıflatmayı hedeflemesi, İran tarafından bölgesel etkisini azaltma girişi olarak görülmektedir. BAE, askerlerini çektiğini söylese de, eğitilmiş yerel güçler ve paralı askerlerle dolaylı olarak Yemen'deki varlığını sürdürmektedir. Bu durum, İran'ın BAE'nin rolünü olumsuz bir etki olarak değerlendirmesine yol açmaktadır.

6. Sonuç

Yemen, değişen uluslararası ve bölgesel konjonktürlerden en hızlı etkilenen ve ağır siyasi, askeri ve toplumsal bedeller ödeyen bir ülkedir. Petrol ve ticaret üzerine kurulu komşu krallıklar, Yemen'de sadece kendi çıkarları doğrultusunda plan yapmaktadır. Yemen'in tarihsel ve kültürel değerleri olan şehirleri, yapıları veya biyolojik çeşitliliği yüksek adaları bile yok edilmekte, maddi ve manevi değerleri zarar görmektedir. Yemen'in toprakları uzun yıllardır bölgesel güçlerin hedefi olmuştur ancak bugüne kadar hiç bu kadar yıkıcı bir duruma düşmemiştir.

Araştırmaya göre, İran'ın Kuzey Yemen'deki Husilere verdiği destek ve varoluşsal ilişkisi ile BAE'nin Güney Yemen'deki GKG'ya sağladığı destek birleştiğinde, Yemen'in toplumsal ve siyasi kırılma noktaları daha da derinleşmektedir. Yıllardır var olan bu toplumsal farklılıklar ve kırılma noktaları, dış müdahaleyi kolaylaştırdığı gibi, BAE ve İran gibi ülkelerin Yemen üzerinden kendi dış politika çıkarlarını ve bölgesel nüfuz genişlemelerine olanak sağlamaktadır. Hem siyasi hem de askeri boyutta şekillenen dış müdahale, Yemen'de merkezi bir yönetimin oluşmasını neredeyse imkânsız hale getirmiştir. Kuzey ve Güney Yemen'de desteklenen vekil gruplar, dış destek olmadan hayatta kalamadığından, dışa bağımlılık artmakta ve bu da bölgedeki dış devletlerin çıkarları doğrultusunda kararlar alınmasına yol açmaktadır.

BAE açısından, bölgesel güç olma yolu, Yemen'in stratejik limanlarını ve adalarını üs olarak kullanmaktan geçmektedir. İran için, Husiler gibi vekil güçler, Arap Yarımadası ve dünya genelindeki ABD yanlısı düşman aktörlere karşı kullanılacak önemli bir kozdur. Bugün, yerel ve bölgesel aktörlerin (Suudi Arabistan, İran, BAE ve Katar) Yemen'deki stratejik çıkarları için sürdürdükleri vekalet savaşları, Yemen'i başarısız, güçsüz ve bölünmüş bir devlete dönüştürmüştür. Yemen'in jeopolitik ve stratejik konumu hem askeri hem de ekonomik açıdan bölgesel ve uluslararası güçler için büyük önem taşımaktadır. Bu durum, dış güçlerin yerel grupları ve siyasileri kullanmasını ve gerekirse iç savaş derinleştirmesini sağlamaktadır. Yemen'de oluşan kaos ortamında, İran, Suudi

Arabistan ve BAE gibi devletler, destekledikleri gruplar aracılığıyla veya doğrudan müdahale ederek hem toprak kazanmayı hem de Sokotra gibi stratejik adaları kendi bayrakları altında kullanmayı hedeflemektedirler. Yemen’de devam eden işgal ve savaş hem yerel halk hem de devlet için kısa vadede kırılgan devlet yapısını güçlendirirken, uzun vadede ise ülke halkları için varoluşsal bir tehdit oluşturmaktadır.

Öte yandan, Kuzey’deki İran destekli Husiler, Güney Yemen ve Sokotra Adası üzerindeki BAE nüfuzu ve merkezi hükümetin yok sayılması, Yemen’in ulusal birliği ve egemenliğine büyük darbe vurmaktadır. İran, Husilerle birlikte Kuzey’de Suudi Arabistan’ın işgaline karşı savaşırken, ABD’nin bölgedeki etki alanını azaltmayı amaçlamaktadır. BAE ise, GGK’yi destekleyerek, stratejik limanlar, deniz yolları ve adaları askeri üslere dönüştürerek kendi ticari ağının güvenliğini sağlamaktadır. Hem İran hem de BAE için, savaşın devamı, ulusal çıkarlarını garanti altına almak adına büyük bir fırsat sunmaktadır; ancak bunun ağır ekonomik ve sosyal maliyetini Yemen halkı ödemektedir. İran’ın ABD ve Suudi Arabistan’a karşı savaşını uzatmak ve BAE’nin Yemen’in güneyindeki limanlar ve Sokotra gibi adaları kontrol etme arzusu, Yemen halkının yakın zamanda barış ve istikrar bekleyemeyeceğini açıkça göstermektedir.

BAE ve İran’ın uzlaştığı nokta, Yemen savaşını sonlandırmak ve barış tesis etmek için herhangi bir konsensüs veya anlaşma istememeleridir. Çünkü savaşın ve kaos ortamının devamı ve vekillerin her iki devletin desteğine bağımlılığı, İran ve BAE’nin kendi ulusal çıkarlarını gerçekleştirmeye ve etki alanlarını istikrarlı bir şekilde devam ettirmeye olanak tanımaktadır. BAE için önemli olan, ana limanların kontrolü ve Sokotra takımadalarının fiili denetimlerini sürdürmektir. İran için ABD yanlısı Arap Yarımadasında istikrarsızlık yaratmak ve düşmanlarını baskı altında tutmak adına Husiler aracılığı ile Yemen’in kuzey bölgelerini kontrol altında tutmak stratejik bir zorunluluk olmaktadır.

Kaynakça

- AdenNews.net. (2023, November 30). *Bir Amerikan Enstitüsü. BAE İşgali, dünya mirası olan Yemen Sokotra Takımadalarını yok ediyor.* Aden news. <https://adennews.net/152503> (20.07.2024)
- Akdevelioğlu, A., Yeşilyurt, N., & Erdem, G. (2023). Tarihsel süreklilik ve kopuşlar üzerinden yemen iç savaşı. *Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi*, 10(1), 242-243. doi:10.26513/tocd.1282229
- Alhurra. (2019). *Suudi Aramco’nun iki tesisini hedef alan saldırıyı Husiler üstlendi.* Alhurra. <https://www.alhurra.com/saudi-arabia/2019/09/14/> (15.08.2024)
- Aljazeera center for studies. (2020). *BAE’nin Yemen Sokotra takımadaları üzerindeki kontrolünün askeri ve stratejik yansımaları.* <https://studies.aljazeera.net/ar/article/4751> (17.08.2024)
- Anadolu Ajansı (2019). *İran: BAE, Yemen’e yönelik keskin pozisyonunu yeniden gözden geçiriyor.* <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/irandan-bae-keskin-tutumunu-degistiriyor-aciklamasi/1546187> (20.08.2024)
- Anadolu Ajansı (2020). *Yemen’in stratejik Sokotra Adası’nda BAE’nin askeri emelleri tartışılıyor.* <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/yemenin-stratejik-sokotra-adasinda-baenin-askeri-emelleri-tartisiliyor-/1963825> (22.08.2024)
- Arı, T., & Omar M. (2020). Two stages of Turkey’s quest for a regional power status in the Middle East: An integrated role-status-seeking approach. *Gazi Akademik Bakış*, 14(27), 1-29.
- Asl, S., & Karaoğlu, O. (2023). Jeopolitik açıdan Suudi Arabistan-Yemen sınır anlaşmazlığı ve Husiler meselesi. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 19(45), 363-392.
- Baabood, A. (2023). *Seas, checks, and guns: Emirati and Saudi maritime interests in The Yemen conflict.* Carnegie Endowment for International Peace. <https://carnegieendowment.org/research/2023/03/seas-checks-and-guns-emirati-and-saudi-maritime-interests-in-the-yemen-conflict?lang=en&er=middle-east> (20.06.2024)
- BBC. (2015). *Chapala Kasırgası’nın ardından Yemen’e yardımlar ulaşmaya başladı.* https://www.bbc.com/arabic/middleeast/2015/11/151104_yemen_storm_aid_arrived (20.08.2024)
- Binwaber, M. (2019). *Why will Yemen be the poorest country in the world by 2022?* Beyond the Horizon ISSG | BtH | Promoting Peace and Security. <https://behorizon.org/why-will-yemen-be-the-poorest-country-in-the-world-by-2022/> (10.08.2024)

- Britannica, E. (2024). *Socotra*. Encyclopedia Britannica. <https://www.britannica.com/place/Socotra> (20.07.2024)
- Bryjka, F. (2016). North and South Yemen as a theatre of a proxy war during the cold war. *Zeszyty Naukowe/Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Lądowych im. gen. T. Kościuszki*.
- Corstange, D. (2008). Tribes and the rule of law in Yemen. *College Park*, 40. <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=1ed06ac834a45ceffe8c9681bea7201bd97f179d> (07.08.2024)
- Darwich, M. (2018). The Saudi intervention in Yemen: Struggling for status. *Insight Turkey* 20(2), 125-142.
- Dashela, A. (2022). *The Present and future of Yemen's geopolitics amid local and regional conflict*. Al Sharq Strategic Research. <https://research.sharqforum.org/2022/09/30/future-of-yemens-geopolitics/> (10.08.2024)
- Ding, L. (2024). The evolving roles of the Gulf States in the horn of Africa. *Asian Journal of Middle Eastern and Islamic Studies*, 18(1), 1–14. <https://doi.org/10.1080/25765949.2024.2340332>
- Dogan-Akkas, B. (2020). The UAE's foreign policymaking in Yemen: From Bandwagoning to buck-passing. *Third World Quarterly*, 42(4), 717–735. <https://doi.org/10.1080/01436597.2020.1842730>
- Domazeti, R. (2025) Yemen'in geleceğinde Birleşik Arap Emirlikleri'nin rolü. *İnsamer*, http://insamer.com/tr/yemenin-geleceginde-birlesik-arap-emirliklerinin-rolu_2254.html, (10.02.2025)
- Egel, D. (2013). Tribal heterogeneity and the allocation of publicly provided goods: Evidence from Yemen. *Journal of Development Economics*, 101, 228-232. <https://doi.org/10.1016/j.jdeveco.2012.10.008>
- El Ghamari, M. (2015). Jemen- the proxy war. *Securitologia*, 22(2), 43-56. doi:10.5604/18984509.1203782
- El-Dessouki, A., & Mansour, O. R. (2020). Small states and strategic hedging: The United Arab Emirates' policy towards Iran. *Review of Economics and Political Science*, 8(5), 394-407. doi:10.1108/revs-09-2019-0124
- Guggenheim, J. (2021). Yemen – A playing field for regional powers. *CSS Analyses in Security Policy*, 280. <https://www.research-collection.ethz.ch/bitstream/handle/20.500.11850/472159/CSSAnalyse280-EN.pdf?sequence=3> (20.08.2024)
- Hamood, W. (2019). *Suudi Arabistan'ın Yemen'e yönelik müdahalesinin uluslararası hukuk açısından değerlendirilmesi*. <https://acikerisim.selcuk.edu.tr/items/b2e42705-bfef-4779-8405-56f637283996> (20.05.2024)
- Hashem, M., & Mundy, M. (2018). Yemen's socotra archipelago: The UAE's occupation and destruction of a world heritage site. *Rozenberg Quarterly*. <https://rozenbergquarterly.com/yemens-socotra-archipelago-the-uaes-occupation-and-destruction-of-a-world-heritage-site/> (20.08.2024)
- Hussein, A. (2011) Geographical analysis of the Houthi Issue in Yemen: -A study in Geopolitics, (AR), *Journal of Geographical Research, University of Kufa*, 1(13), 341.
- Juneau, T. (2016). Iran's policy towards the Houthis in Yemen: A limited return on a modest investment. *International Affairs*, 92(3), 647-663. doi:10.1111/1468-2346.12599
- Karasik, T., & Cafiero, G. (2019, December 23). *The geopolitics of Yemen's civil war*. New Lines Institute. <https://newlinesinstitute.org/state-resilience-fragility/complex-emergencies-and-humanitarian-crises/the-geopolitics-of-yemens-civil-war/> (20.05.2024)
- Katzman, K. (2020). *The United Arab Emirates (UAE): Issues for U.S. policy*. Congressional Research Service.
- Kaya, H. (2021, April 2). *Yemen ic savaşı: Birleşik Arap Emirlikleri etkisi ve insani kriz boyutu – İhtisas Akademi*. İhtisas Akademi. <https://ihtisasakademi.tugva.org/yemen-ic-savasi-birlesik-arap-emirlikleri-etkisi-ve-insani-kriz-boyutu/> (11.08.2024)
- Khoshnaw, Y. (2022). *Theseus: How Yemen became and has remained a territory of strategic importance*. Ammattikorkeakoulut - Theseus. <https://www.theseus.fi/handle/10024/753333> (20.07.2024)
- Kocatepe, D. (2017). Suudi Arabistan-İran rekabeti: Mezhep görünümlü çıkar çatışması. *Bölgesel Araştırmalar Dergisi*, 1(2), 67-101.
- Koç, E. (2020). *Ortadoğu siyasetinde İran ve Suudi Arabistan ilişkileri: Devlet kimlik, mezhep ve rol*, Dora Yayınevi, Bursa.
- Koshaimah, Y., & Zou, X. (2023). An analysis of Yemen's geostrategic significance and Saudi-Iranian competition for Regional hegemony. *Contemporary Review of The Middle East*, 10(3), 251-269. doi:10.1177/23477989231176141
- Mabon, S. (2018). *Saudi Arabia and Iran: Power and rivalry in the Middle East*. Bloomsbury Publishing.
- Martinez, S. R. (2021). *Yemen – A playing field for regional powers*. Startseite - CSS – Center for Security Studies | ETH Zürich. <https://css.ethz.ch/en/center/CSS-news/2021/03/yemen-a-playing-field-for-regional-powers.html> (20.08.2024)
- Mason, R. (2014). Foreign policy in Iran and Saudi Arabia. I.B. Touris

- Mohammed, D. S. (2023). TRT Arabia, Al-Hadath ve Al-Alam haber kanallarının Yemen'deki savaşa yaklaşımı. <https://hdl.handle.net/20.500.12395/51820> (20.08.2024)
- Omairan, H. (2021). *Regional and international influence on the Yemen Crisis and the failure of the peace process*. Malmö University Press
- Owuor, S. (2019, February 18). *What are the major natural resources of Yemen?* WorldAtlas. <https://www.worldatlas.com/articles/what-are-the-major-natural-resources-of-yemen.html> (10.08.2024)
- Paradela, M., & Jima, A. (2023). The contradictions inherent in the concept of symmetry in Michael Walzer's counter-intervention theory: a case study of the Yemeni conflict. *Cambridge Review of International Affairs*, 36(3), 429-450.
- Priya, L. (2022). *Changing foreign policy of smaller Gulf States- A case study of the UAE*, Indian Council of World Affairs. India. <https://icwa.in/pdfs/DrLakshmiSHP.pdf> (28.08.2024)
- Ragab, E. (2018). Beyond money and diplomacy: Regional policies of Saudi Arabia and UAE after the Arab Spring. *Foreign relations of the GCC countries*, 52(2), 37-53. doi:10.4324/9780203701287-4
- Sana'a Center, R. M. (2023, January 21). *Yemen'de kabile ve devlet yapısı*. Retrieved from <https://sanaacenter.org/ar/publications-all/main-publications-ar/16370> (20.07.2024)
- Sari, I., (2023). Yemen'de Ensarullah Hareketi: Husi-İran ilişkilerinin değerlendirilmesi. *Current International Relations and Political Science Research* (ss.69-88), Duvar Yayınları.
- Semin, A. (2017). Yemen krizinde Suudi Arabistan ve İran'ın bölgesel güç mücadelesi. *Bilge Strateji*, 9(17), 85-104.
- Siddiqa, A. (2018). *Yemen-Uae: Sparring Over Socotra*. Institute Of Strategic Studies Islamabad, 2018, https://issi.org.pk/wp-content/uploads/2018/05/IB_Arhama_May_16_2018.pdf (20.08.2024)
- Sozer, B. (2016). Development of proxy relationships: A case study of the Lebanese Civil War. *Small Wars & Insurgencies*, 27(4), 636-658. <https://doi.org/10.1080/09592318.2016.1189495>
- Stookey, R. W. (2019). *South Yemen: A Marxist Republic in Arabia*. Routledge.
- Telci, İ. N., & Horoz, T. Ö. (2018). Military bases in the foreign policy of the United Arab Emirates. *Insight Turkey*, 20(2), 144. doi:10.25253/99.2018202.11
- Tielemans, A., & Contributor, F. (2020). *Iran and UAE In Yemen: Regional and global ambitions*. The International Affairs Review. <https://www.iar-gwu.org/print-archive/iran-and-uaein-yemennbspregional-and-global-ambitions> (20.07.2024)
- Tüysüzoğlu, G. (2019). The struggle for power in Red Sea: Causes and actors. *Middle Eastern Studies*, 11(2), 344-345.
- Williams, I., & Shaikh, S. (2021, April 28). *Report: The Missile War in Yemen*. Missile Threat. <https://missilethreat.csis.org/report-the-missile-war-in-yemen/> (10.08.2024)
- Yıldırım, S. (2018). Körfez ülkelerinde yeni liman-şehir ve askerî üsler kurulmasının Kuşak-Yol Projesi'yle ilişkisi. *China's West Asia Strategies and Belt and Road Initiative*.
- Yılmaz Şahin, T., & Kocatepe, D. (2022). İran'ın güvenlik politikasında Yemen'in Rolü: Tarihsel ve mezhepsel Bir Değerlendirme. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 24(42), 45-61.

Çıkar Çatışması: Yoktur

Finansal Destek: Yoktur

Etik Onay: Yoktur

Yazar Katkısı: Taha Yahya Hussein AL AQARI (%50), Engin KOÇ (%50)

Conflict of Interest: None.

Funding: None.

Ethical Approval: None.

Author Contributions: Taha Yahya Hussein AL AQARI (50%), Engin KOÇ (50%)

UAE and Iran's Geopolitical Interests in Yemen: Seeking a Power Balance through The Proxy Wars and the Socotra Island Issue

Engin Koç & Taha Yahya Hussein Al Aqari

Extended Abstract

Yemen is a country that is most rapidly affected by changing international and regional conjunctures and pays high political, military, and social prices. Neighboring kingdoms based on oil and trade are making plans in Yemen that are only in line with their own interests. Even Yemen's cities, structures, and islands with high biodiversity, which have historical and cultural values, are being destroyed, and their material and spiritual values are being damaged. Yemen's lands have been the target of regional powers for many years but have never been in such a devastating state. According to the research, when Iran's support and existential relationship with the Houthis in North Yemen is combined with the UAE's support for the SPG in South Yemen, Yemen's social and political vulnerabilities are deepening even further. These social differences and vulnerabilities, which have existed for years, facilitate external intervention and exacerbate internal stability issues of the country, as well as enable countries such as the UAE and Iran to expand their influence over Yemen in order to further their foreign policy interests and regional sovereignty. External intervention, which has taken shape both politically and militarily, has made it almost impossible for a central government to be formed in Yemen. Since proxy groups supported in North and South Yemen cannot survive without external support, external dependency is increasing, which leads to decisions being made in line with the interests of states outside the region.

Over the past few years, the UAE has established military bases in Yemen's Socotra and Perim Island, Somaliland and Puntland regions, Somalia's port city of Assab, and Eritrea. By establishing military bases, the UAE aims to become a strong regional player, especially in the Gulf of Aden. For this reason, the UAE believes that the seizure of power in Yemen by the Houthis, who are seen as allies of Iran in the region, threatens its expansionist goals and ambitions in the region. For this reason, the UAE is Saudi Arabia's largest partner in the "Decisive Storm" operation against the Houthis and is particularly influential in South Yemen, Socotra Island, and other conflicting regions. The UAE's main goal in Yemen is to establish a sphere of influence and achieve economic gains. On the other hand, Iran has a negative view of the UAE's presence in Yemen. The UAE, which is fighting against the Houthis as part of the Saudi-led coalition, is seen by Iran as a threat to change the balance of power in the region in this conflict. Iran considers the UAE's military interventions in Yemen as steps that create instability and aim to expand its own influence. The UAE's efforts to fuel conflicts by arming local forces and establishing checkpoints in strategic areas to weaken Iran's influence over maritime transportation are seen by Iran as an attempt to reduce its regional influence. Although the UAE says it has withdrawn its troops, it continues to have an indirect presence in Yemen with trained local forces and mercenaries. This leads Iran to view the UAE's role as a negative influence in the region for its future plans.

For the UAE, the path to becoming a regional power is through using Yemen's strategic ports and islands as bases. For Iran, proxy forces such as the Houthis are an important trump card to be used against pro-US hostile actors in the Arabian Peninsula and around the world. Today, proxy wars waged by local and regional actors (Saudi Arabia, Iran, the UAE, and Qatar) for their strategic interests in Yemen have turned Yemen into an unsuccessful, weak, and divided state. Yemen's geopolitical and strategic location is of great importance to regional and international powers, both militarily and economically. This situation enables external powers to use local groups and politicians and, if necessary, deepen the civil war. In the chaotic environment that has formed in Yemen, countries such as Iran, Saudi Arabia, and the UAE are aiming to gain territory and use strategic islands such as Socotra under their own flags through groups they support or by intervening directly. The ongoing occupation and war in Yemen solidify the fragile state structure for both the local people and the state in the short term while posing an existential threat to the people of the country in the long term.

On the other hand, the Iranian-backed Houthis in the North, the UAE's influence over South Yemen and Socotra Island, and the disregard for the central government are dealing a major blow to Yemen's national unity and sovereignty. While Iran fights against Saudi Arabia's occupation in the North with the Houthis, it aims to reduce the US's sphere of influence in the region. Conversely, The UAE supports the GGK and ensures the security of its own commercial network by turning strategic ports, sea routes, and islands into military bases. For both Iran and the UAE, the continuation of the war presents a great opportunity to secure their national interests; however, the Yemeni people are paying the heavy

economic and social cost. Iran's prolongation of the war against the US and Saudi Arabia and the UAE's desire to control the ports in southern Yemen and islands such as Socotra clearly show that the Yemeni people cannot expect peace and stability anytime soon.

The point that the UAE and Iran agree on is that they do not want any consensus or agreement to end the Yemen war and establish peace because of the continuation of the war and chaos benefitting them and the dependence of proxies on the support of the states of both countries, allows Iran and the UAE to realize their own national interests and maintain their spheres of influence in a stable manner. What is important for the UAE is to maintain control of the main ports, as well as the annexation of the Socotra archipelago and their de facto control. For Iran, it is an indispensable necessity to govern northern Yemen with the Houthis, who provide the opportunity to disrupt order in the Arabian Peninsula, which is predominantly pro-US, and to keep its enemies under constant threat. For Iran, it is a strategic necessity to create instability in the Arabian Peninsula, which is pro-US, and to keep its enemies under control through the Houthis.